

Strategický plán - příprava ke školnímu vyučování esperanta

Mezinárodní pracovní skupina pro zavedení esperanta do školního vyučování „ALIE” byla založena v květnu 2006 s cílem připravit školní vyučování esperanta nejdříve v Evropě, a později, po získání dostatečných zkušeností, také v celém světě. V ní spolupracují pedagogové a vyučující esperanta s dalšími odborníky. Všichni členové skupiny mají stejná práva, všichni jsou dobrovolníky, kteří pracují podle svých sil, talentu a schopností. Naše skupina nemá svého prezidenta, neplatí se žádné členské příspěvky, a nemá ani žádné placené zaměstnance. K plnění úkolů se vytvářejí *zvláštní podskupinky vedené odborníky*.

Všichni spolupracovníci mají právo upravovat „strategický plán” do té míry, do jaké to žádají zákony, možnosti a podmínky té které určité země.

Strategické cíle naší činnosti:

První stupeň

- I. Je třeba dosáhnout, aby alespoň ve dvou třetinách zemí Evropské unie a v dalších zemích v Evropě bylo 1-5 základních škol, kde se vyučuje esperanto jako *první povinný cizí jazyk, který pomůže rozvíjet schopnosti žáků*.
- II. Je třeba dosáhnout, aby v Evropské unii a dalších evropských zemích, bylo minimálně ve 1-5 středních školách, nebo skautských či jiných mládežnických skupinách aplikováno esperanto jako *snadno přisvojitelný nástroj mezinárodního mnohojazyčného dialogu*.
- III. Je třeba dosáhnout, aby alespoň ve třetině zemí EU a dalších evropských zemí byla minimálně jedna vysoká škola, *kde se vyučuje esperanto*.
- IV. Je třeba dosáhnout, aby alespoň v jedné čtvrtině zemí EU a dalších evropských zemích byla alespoň jedna univerzita, kde jsou *vychovávání učitelé esperanta*.
- V. Je třeba *získat* zmiňované základní školy, střední školy, skautské a mládežnické oddíly, vysoké školy a univerzity *ke vzájemné, tvořivé spolupráci mezi sebou*.

Teprve po splnění zmiňovaných cílů je možno postoupit ke **druhému stupni** naší činnosti.

K realizaci druhého stupně strategického plánu jsou nutné tyto další podmínky:

1. Ochota základních a středních škol, skautských a dalších mládežnických oddílů, vysokých škol, univerzit, zabývat se esperantem.
2. Vyškolení učitelé jazyků, připravení vyučovat esperanto
3. Motivování adeptů
4. Finanční prostředky
5. Politická podpora
6. Mezinárodní spolupráce
7. Učebnice a pomůcky aplikovatelné mezinárodně

Naše návrhy k realizaci výše zmiňovaných podmínek:

1. V prvních dvou-třech letech na základních školách nedoporučujeme vyučovat žádný cizí jazyk. Toto období je potřebné pro ovládnutí základních vědomostí a dovedností, včetně **mateřského jazyka** (mluvení, čtení, psaní a počítání). V následujících 1-3 letech navrhujeme zavést vyučovací předmět k **optimální přípravě žáků na osvojení dalších jazyků**. Za nejvhodnější k získání jazykových dovedností považujeme výuku mezinárodního mostového jazyka – esperanto, který umožní žákům uvědomit si základní slovní elementy a struktury vlastního jazyka a pak dalších jazyků, taková výuka dá dětem pocítit úspěch při komunikaci v prvním cizím jazyce, který se začnou učit.

- Potom, asi ve věku 12 – 14 let, navrhujeme začít s výukou dalšího **volně volitelného, národního jazyka a dalšího světově rozšířeného jazyka**, - v souladu se zprávou Maalouf, připravenou pro Evropskou unii. Díky podpůrné vlastnosti esperanta při výuce jazyků by žáci ušetřili během výuky těchto tří jazyků do závěrečných zkoušek čas jednoho školního roku. Při závěrečných zkouškách by mládež již ovládala – kromě mateřského jazyka – minimálně tři cizí jazyky na střední úrovni. Efektivnost tohoto návrhu by pomohla velkou měrou také k uchování jednotlivých etnických jazyků. Ušetřené peníze a čas by byly použitelné k osvojení si jiných potřebných vědomostí a dovedností.

- Na středních školách a v zájmových oddílech mládežnických organizací navrhujeme výuku esperanta jako relativně snadný a rychle osvojitelný prostředek **interkulturního dialogu**. Mohly by tak vzniknout vzájemné partnerské vztahy s jinými evropskými školami a organizacemi i mimo Evropu. Taková spolupráce umožní již od začátku, že naše školská činnost postupně obsáhne všechny země světa. Spolupráce se bude rozvíjet výměnou informací o jazycích, kultuře, zeměpise a historickém dědictví jednotlivých zemí. Mládež, která bude používat moderní nástroje informatiky získá zahraniční přátele na základě rovnoprávnosti, bude chápat a respektovat a přijímat jazykovou a kulturní různorodost. Bude moci spolupracovat na přípravě společných výstav, internetových stránek, soutěží, videokonferencí, družebních vztahů a mezinárodních setkáních.

Za důležité pokládáme především osobní setkávání mladých ze sousedních zemí

- Univerzitám a vysokým školám doporučujeme výuku esperanta jako „*jazykový katalyzátor*” k osvojení klasické latiny a řečtiny, vědeckého názvosloví a k *růstu efektivního používání cizích jazyků*.

2. **Školení lektorů esperanta** je zatím nedosažitelná podmínka. Je třeba podporovat ty univerzity a vysoké školy, které již nyní vzdělávají budoucí esperantské pedagogy. Je třeba motivovat mladé studenty lingvistiky, a také nezaměstnané a penzionované učitele jazyků, aby se věnovali esperantu jako nové odbornosti. Ti si mohou velmi rychle osvojit esperanto na úroveň schopnosti ho vyučovat. Je třeba zdůraznit hodnotu mezinárodních diplomů o způsobilosti vyučovat.

3. **Pro zájemce o jazyky** je třeba argumentovat *praktickými výhodami esperanta*: - mezinárodní slovní zásoba, fonetický pravopis, relativně snadná gramatika, úspora peněz a času, usnadnění výuky jiných cizích jazyků, rostoucí množství informací na internetu a Wikipedii v esperantu, jazyková rovnost atd.

4. **Pro získání finančních prostředků** je třeba, abychom se podíleli v evropských a národních soutěžích. Je třeba, abychom organizovali vzdělávání naší pracovní skupiny, osvojili si techniku žádostí o podporu a subvence. Také dary od privátních osob (např. ve formě učebních pomůcek, příspěvky na studijní cesty atd.) mohou mít velký význam. Postupně by se mělo objevit vyučování esperanta v soukromých podnicích, soukromých školách se vstupem soukromého kapitálu.

5. Důležitou částí naší činnosti musí být získání **politické podpory**. S politiky je třeba mít co nejlepší kontakty. Politici, žurnalisté a další klíčové osoby z různých oblastí nás podpoří jen když budeme moci ukázat konkrétní výsledky. Nikdy nezapomeňme na „*pozitivní retroefekt*”. Čím více škol bude vyučovat esperanto, tím více škol je bude chtít napodobovat a tím víc politiků bude deklarovat svoje pozitivní hledisko. Je třeba, abychom zvali politiky na naše akce a pravidelně je informovali o našich úspěších.

6. Nejdůležitějším prvkem naší činnosti musí být **mezinárodní spolupráce**. Pomocí esperanta mohou *pedagogické instituce i podniky snadno spolupracovat*. Musíme systematicky účinně demonstrovat výhody esperantské komunikace mezi základními, středními, vysokými školami a mládežnickými organizacemi.

7. Již existují dostupné mezinárodní učebnice a pomůcky. Z nich výbor ILEI, složený ze zkušených učitelů vybírá nejvhodnější pomůcky, které doporučí.

Budapešť 30. června 2008.

Tento strategický plán byl připraven na základě návrhů členů Mezinárodní pracovní skupiny pro zavedení školního vyučování esperanta „ALIE” po čtyřicetiletých zkušenostech v rámci esperantské činnosti Dr. Lajosem Molnárem a Dr. Juliannou Farkasovou.

Děkujeme upřímně všem, kteří kontrolovali tento text: Dr. Endre Dudichovi, Leo De Coomanovi, Dr. Renato Corsettimu, Dr. Katalin Kovátsové, Gézovi Kuruczovi, Istvánu Mészárosovi, Radojici Petrovičovi, Dr. Seánu Óriainovi a Mihai Trifoiovi.

Doporučujeme dále tyto internetové stránky:

<http://www.edukado.net>

<http://www.esperanto.net>

<http://www.lernu.net>

<http://www.egalite.fw.hu>

<http://www.mondeto.com>

Kontaktní osobou Mezinárodní skupiny pro zavedení školního vyučování esperanta je Dr. Lajos Molnár

ludoviko@t-online.hu

adresa pro diskusní forum: esperanto-en-lernejojn@googlegroups.com

Doplnění bylo provedeno 16. února 2009.

Do února 2009 se skupina nazývala „Lingvolanĉilo”. Nový název mezinárodní skupiny zní: Internacia Laborgrupo por Antaŭenigi la Lernejan Instruadon de Esperanto, zkráceně ***Internacia grupo ALIE*** (*Mezinárodní skupina ALIE*).

Překlad duben 2009

Jindřiška Drahotová

drahotova@esperanto.cz